

УДК 930.253(477.83)"1784/1933"

В. І. ДОЛІНОВСЬКИЙ*

ОПРАЦЮВАННЯ АРХІВНИХ ДОКУМЕНТІВ У ЗЕМСЬКОМУ АРХІВІ У ЛЬВОВІ

Досліджено процес опрацювання документів в архіві, зокрема особливості, основні принципи і напрями робіт, пов'язаних з опрацюванням, а також етапи їх виконання. Охарактеризовано стан опрацювання документальних збірок архіву. Особливу увагу приділено підготовці загального покажчика архівних документів та актових книг.

Ключові слова: Земський (Бернардинський) архів; опрацювання архівних документів; упорядкування; інвентаризація; науково-довідковий апарат; покажчик.

Одним із основних напрямів діяльності архіву є опрацювання архівних документів, яке полягає у здійсненні відповідного впорядкування та інвентаризації архівних збірок, забезпеченні їхньої інформаційної цілісності, підготовці науково-довідкового апарату, а також створенні належних умов для повного і всебічного їх використання.

Проблема опрацювання документів у Бернардинському архіві у Львові досить широко висвітлена в історіографії. Найбільше уваги істориками приділено початковому етапові упорядкування актових книг архіву наприкінці XVIII ст., хоча він також потребує глибшого дослідження¹. Особливості та основні принципи опрацювання документів в архіві після 1878 р., а також рівень підготовки загального покажчика охарактеризував польський дослідник Стефан Цяра². Питання систематичного упорядкування книг архіву під час керівництва Освальда Бальцера (до 1919 р.) частково проаналізовано у працях Р. Новацкого та А. Залеської-Барчевської³. Недостатньо в історіографії відбито опрацювання документальних збірок архіву у міжвоєнний період. Коротку характеристику стану виконання робіт, пов'язаних з опрацюванням документів, подано у хроніці архіву за 1920–1926 рр., а також в одному з розділів праці І. Мамчак-Гадковської (в контексті мережі державних архівів)⁴. Окремих праць, присвячених саме Бернардинському архіву, в історіографії немає.

У Земському (Бернардинському) архіві у Львові (1784–1933 рр.) робота над опрацюванням архівних документів тривала від початку

* *Доліновський Володимир Іванович* – зберігач фондів відділу давніх актів Центрального державного історичного архіву, м. Львів, аспірант кафедри давньої історії України та архівознавства Львівського національного університету імені Івана Франка.

його діяльності. Вона здійснювалася у двох напрямках: упорядкування та інвентаризація актових книг гродських і земських судів; документів, переданих на зберігання до архіву (документи сільських і міських громад Галичини та матеріали поземельних кадастрів з 1789 та 1820 рр. – т. зв. Йосифінська і Францисканська метрики).

Первинний склад архіву був упорядкований ще у 1787–1800 рр. Велика кількість зосереджених в архіві документів (у 1784 р. акти гродських і земських судів перевезено до Львова, розміщено в колишньому приміщенні бібліотеки Бернардинського монастиря і на їх базі організовано архів), їх різноманітність і відсутність належного довідкового апарату змусили владу вжити заходів для їх упорядкування. Над нумерацією книг і створенням до них науково-довідкового апарату (індексів) та відновленням знищених і пошкоджених документів працювало 150 писарів під керівництвом А. Полетила і Т. Щуки⁵. Виготовлення індексів проводилося відповідно до однієї схеми. У першій рубриці в алфавітному порядку записувалися прізвища осіб та назви місцевостей (*nomina partium*), у другій – короткий зміст акта (*specis documenti*), у третій – сторінка протоколу, індукта чи копії (*pagina prothocolli, inducta vel copia*). Крім того, на першій сторінці кожного індексу вписувався його номер і вказувалося, якої книги протоколу, індукта чи копії він стосувався. Після упорядкування книг і виготовлення індексів їх поділено відповідно до гродів і земств, а згодом оправлено. На корінці кожної з них вказувалася назва, записана давніми писарями чи сформульована на підставі змісту актів, що містилися в ній. У цьому місці подавалися також роки, з яких походили акти. Нарешті внизу корінця кожного тому був нанесений порядковий номер книг даного повіту. З метою розрізнення книг окремих земств чи гродів на їхніх корінцях наклеєно кольорові позначення (геометричні фігури)⁶. Проте з часом виникла потреба опрацювання загального алфавітного покажчика до всіх актових книг, оскільки здійснення архівних пошуків на підставі старих індексів (загальна кількість складала 4922 томи), наражалось на великі труднощі (кожен том охоплював цілий алфавіт, і перегляд усіх вимагав значних зусиль)⁷.

Ухвалою Сейму від 21 серпня 1877 р. про перехід архіву у підпорядкування Крайового відділу передбачалося систематичне впорядкування архівних книг та підготовка до них відповідних індексів⁸. Цього процесу стосувався також один з розділів Інструкції для крайових архівів у Львові і Кракові від 15 лютого 1878 р. Відповідно до його положень усі актові книги одного гродського чи земського суду повинні становити окрему цілісність, займати одну чи кілька шаф і розділятися відповідними написами. Актіві книги судів, що існували в одній місцевості, стояли поруч, а гродські і земські – окремо. Акти, які були розкидані чи помилково з'єднані, відповідно до свого похо-

дження і змісту розділялися і правильно об'єднувалися, оправлені в окремі книги і поставлені у належне місце. Давні оправи книг зберігалися. Актові книги і фасцикули одного гроду чи земства укладалися у хронологічному порядку, не зважаючи на формат. У тих випадках, коли книги ділилися на кілька видів, передбачалося укладати спочатку один вид, а потім наступні (наприклад, "*Acta iudicii terrestris ...*" – "*Acta controversiarum iudicii terrestris ...*" та "*Acta inscriptionum iudicii terrestris ...*" – "*Acta inscriptionum contractum iudicii terrestris ...*" та "*Acta inscriptionum testamentorum iudicii terrestris ...*" і т. д.; чи гродські книги: "*Acta iudicii et officii castrensis ...*" – "*Acta iudicii castrensis ...*" і "*Acta officii castrensis*" – "*Acta inscriptionum ...*", "*Acta oblatorum ...*" і т. д.). Для кращого розрізнення актів однієї місцевості від іншої, як і для запобігання перекладення книги на їхніх корінцях наклеювали знаки розрізнення різних кольорів. На корінці кожної книги вписували вид актів, до якого належала книга, дата, записки з якої містилися в книзі, а також порядковий номер. На корінці також зазначалася інформація про наявність в книгах актів надворних, сеймових та вічевих судів. Крім того, на внутрішній обкладинці кожної книги записували її колишній номер і назву, також укладали перевідну таблицю, за допомогою якої можна було відшукати будь-яку книгу, яка була відома з її попередньої назви. Окремим порядковим номером позначалися сторінки книги, а також акти і записки, що містилися в ній. Середньовічні дати розчитувалися на дні і місяці та занотовувалися збоку. Упорядкування архіву розпочиналося з розкладення розрізнених чи помилково зшитих актів і продовжувалося від актів одного суду до подальших.

Упорядкування актових книг кожного гродського і земського суду передбачало укладення інвентарів. Один із них мав містити перелік усіх книг з виписаними датами і назвами на корінцях, загальною кількістю сторінок і актів у книзі, примітками про оправу і стан збереження. Другий являв собою укладену у хронологічному порядку каденцію одного суду із зазначенням книг, де містилися записки і акти, що до неї відносилися.

Після упорядкування книг та інвентарів адміністрації архіву належало почати укладення алфавітних індексів осіб і місцевостей, що згадувалися в архівних книгах. До всіх судових книг одного воєводства на кожні 100 років мав бути укладений один індекс (XIV ст. мало бути приєднане до XV ст.). Кожен індекс укладався в такий спосіб, щоб під одним прізвищем містилися всі особи, що до нього належали, а також перелічувалися усі уряди і володіння осіб відповідно до акту з зазначенням його дати. Додаток "*olim*" в індексі мав означати акти, в яких йшла мова про якусь особу як померлу. При кожній місцевості мали бути перелічені всі привілеї, видані їй, всі урядники, уряди яких знаходилися там із зазначенням років урядування, усі фундаційні акти,

церковні та монастирські записи. Коли йшлося про монастирі, то потрібно було подавати алфавітні гасла (*provocationes*), наприклад під а) *Августинці*, б) *Бернардинці* і т. п. Усі цитати в індексах містили назву і номер книги чи фасцикулу, а також сторінку чи номер запису або акту. У першу чергу укладалися індекси до актових книг гродських і земських судів Руського воєводства⁹.

Проте так детально виписаний план опрацювання такого ідеального покажчика мав одну основну ваду – він був нереальний до виконання взагалі (його автори, керуючись, безсумнівно, інтересами науки, як неархівісти не розуміли специфіки архівної роботи) і реалізований не був. Таким чином, на думку директора Державного архіву у Львові Є. Барвінського, не було змарновано часу на задум, від якого пізніше і так би відмовилися¹⁰. За підрахунками О. Бальцера, робота над укладенням такого покажчика всіх актових книг (6755 томів) могла б зайняти сотні років. Тому він вважав, що з метою полегшення роботи це завдання потрібно було виконувати на підставі вже існуючих індексів, укладених наприкінці XVIII ст. Але оскільки цю пропозицію сприйняли неоднозначно (підтримка Ф. Пекосінським і негативна оцінка М. Бобжинського), Академія наук у Кракові її не розглянула¹¹. Проте і сам О. Бальцер, очевидно, не усвідомлював чітко, як мало виглядати виконання такого змодифікованого і полегшеного плану. Підставою його підрахунків було припущення, що один працівник зміг би опрацювати один том старого індекса протягом півмісяця і відповідно 24 індекси за рік. Таким чином із зайнятістю трьох тогочасних працівників архіву можна було б розраховувати на перспективу закінчення роботи протягом 70 років. Але і це виглядало зовсім нереально. Не враховано, по-перше, неможливості постійної зайнятості працівників архіву виключно цією роботою, наявності відпусток і т. ін.; по-друге, обсягів самої роботи. Якщо взяти до уваги, що один том індекса налічував 600 сторінок, то потрібно було б щоденно опрацьовувати 50 сторінок, а оскільки на одній сторінці містилося принаймні 20 назв, то відповідно виписувати довелось б близько 1000 карток. Відразу тоді ж виникла потреба підкладання карточок до картотеки (прізвища поіменно і у відповідному хронологічному порядку). Виконання лише цієї роботи вимагало багато часу, тим більше, що така картотека налічувала б сотні тисяч карток, а згодом перевищила б мільйон. Варто зазначити, що написання щоденно і підкладення до картотеки не 1000 карток, а хоч би 200, було б неможливим (робота зайняла б 350 років з результатом 60 мільйонів карток)¹².

Після відмови від укладення загального покажчика директор архіву К. Ліске опрацював детальний план упорядкування актових книг і їх змісту. Відповідно до нього в архіві почалися роботи, що полягали у почерговому і посторінковому перегляді всіх книг із розчитуванням

судових років і вписів та укладенням їх у хронологічному порядку на картках (зазначалися також вид книги і її фізичний стан), а також у регестуванні (поданні короткого змісту) на окремих картках важливих актів (сеймових конституцій, ухвал і сеймикових інструкцій, королівських і урядових мандатів, люстрацій, податкових тарифів, привілеїв цехам і окремим особам, тестаментів, угод, номінацій на уряди актів), що були вписаними до судових книг у формі облят¹³. Виконання цих робіт привело б до остаточного упорядкування актових книг, які часто були перемішані і містили фрагменти інших книг, та укладення загального покажчика облятованих актів і детального інвентаря документів архіву загалом¹⁴.

У цих роботах можна виділити три етапи. У першому періоді (жовтень 1878 р. – кінець 1883 р.) опрацьовано львівські гродські і земські акти (1272 книги), а їх регести опубліковано у фундаментальному видавництві архіву *Aktów grodzkich i ziemskich z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum t. zw. Bernardyńskiego we Lwowie – AGZ* (т. X)¹⁵. Незважаючи на велику кількість опрацьованих книг, результати роботи не були зразковими. Через надмірний поспіх книги опрацьовувалися часто дуже побіжно, що призвело не лише до численних помилок, а й до пропусків документів (траплялися знахідки сеймикових ухвал кінця XVI ст., не згаданих у т. X AGZ). У зв'язку з цим методи роботи, що використовувалися в цей період, можна вважати повністю помилковими, а з темпів її виконання не можливо зробити жодних висновків про перспективи просування робіт у майбутньому¹⁶.

Під час другого періоду (1884–1898 рр.) опрацьовано галицькі і сяноцькі гродські і земські акти (1238 книг), а регести із детальними покажчиками укладено в окремі книги, які зберігалися в архіві для використання як адміністрації та працівників архіву, так і дослідників¹⁷. Роботи над укладенням відповідних каталогів облят актових книг і покажчиків до цих облят велися і пізніше¹⁸. Вичерпні списки облят, подані у хронологічному порядку, значно полегшували пошуки документів. Характерною рисою другого періоду інвентаризації було сповільнення темпів роботи, що дозволяє говорити про, ймовірно, більш акуратне і точне її виконання. Проте і тут не вдалося уникнути помилок, причиною яких була неоднакова, не завжди відповідна підготовка і старанність працівників (йшлося в першу чергу про аплікантів*)¹⁹. Вна-

* На посаду апліканта могли претендувати лише студенти університету історичних чи історико-правничих студій. Вона зобов'язувала до 3-годинного робочого дня. Апліканти, виконуючи обов'язки, які доручив їм директор, і працюючи з документами архіву, проходили своєрідну підготовку до подальшої наукової діяльності. Аплікантура була запроваджена як тимчасове заняття студентів на час університетського навчання і не давала перспективи на продовження роботи в архівній службі. Співпраця аплікантів з архівом

слідок цього багато зібраного матеріалу згодом довелося відкласти як сумнівний і неточний, звірка якого забрала б більше часу, ніж нове опрацювання²⁰.

На початок третього періоду (1899–1932 рр.) припала реорганізація архіву (ліквідовано інститут аплікатури і впроваджено посаду другого ад'юнкта), яка хоч і негативно вплинула на темпи робіт, але підвищила якість їх виконання. Причини сповільнення темпів інвентаризації пов'язані також із обов'язками архівів – оцінкою і прийманням судових актів (за рішенням Архівної Ради в 1897 р.) та великим навантаженням пошуками, особливо приватними (генеалогічними)²¹. У цей період головна увага приділялася впорядкуванню перемишльських гродських книг (найчисленніша група книг). У 1901–1902, 1905–1919 рр. з метою підготовки загального каталогу архіву і списку облят опрацьовано 329 перемишльських гродських книг²², у 1920–1926 рр. – 658 книг (т. 329–986), а саме: індукти реляцій (*indukty relationum*) за 1612–1782 рр., протоколи реляцій і серій (*protokoly relationum i serjarze*) за 1549–1783 рр., а також індукти декретів (*indukty decretorum*) за 1541–1783 рр. Під час опрацювання, крім розчитання судових рочків і регестування облят, також розписано картковий індекс урядників перемишльської землі, коронних урядників інших земель на підставі перемишльських актів²³. Робота над упорядкуванням перемишльських книг завершилася у грудні 1927 р. Переглянуто і пронумеровано 117 книг (т. 987–1103) за 1591–1783 рр. (зокрема це були книги: *Protocolla inscriptionum, relationum, decretorum, plenipotentiarum* (1652–1783); *protocolla decretorum* (1607–1783); *protocolla plenipotentiarum* (1652–1783); *regestra causarum* (1620–1783); *inducta inscriptionum* (1633–1659); *inducta iuramentorum* (1648–1670); *liber iuramentorum super veritatem contributionis* (1661–1669); *protocollon iuramentorum* (1626–1636); *regestra contributionum* (1676–1699); *fragmenta protocollorum variae speciei* (1591–1661); *protocollon iuramentorum contributionum* (1662–1711); *regestra varia* (1593–1783)²⁴. Крім того, у грудні 1926 р. розпочато упорядкування невизначених хронологічно фрагментів перемишльських гродських актів²⁵.

Наступним етапом було упорядкування і регестування облят з фасцикулів перемишльських гродських книг. Кількісно менші у порівнянні з книгами, фасцикули були особливо цінними з огляду на історичний матеріал, який містився в них (оригінали ухвал сеймиків, королівські універсали, гетьманські маніфести, податкові реєстри з королівськими, міськими, приватними чи іншими печатками)²⁶. І хоч через обсяг фас-

продовжувався тільки тоді, коли окремий кандидат не лише підтвердив свою компетентність в питаннях архівістики, а в майбутньому досягнув успіхів у науковій діяльності, які дирекція Земського архіву вважала за необхідну кваліфікацію на отримання посади службовця архіву.

цикулів (часто по 2000–3000 актів) ці роботи просувалися повільніше у порівнянні з книгами, у 1928–1933 рр. упорядковано фасцикули перемишльських гродських реляцій (№№ 1–133) за 1573–1757 рр. Розчитано дати судових років і записів і укладено їх у хронологічному порядку на картках, доповнено в подальшому картковий покажчик, що мав слугувати для укладання каталогу документів архіву, а також картковий індекс урядників перемишльської землі, коронних урядників інших земель на підставі перемишльських актів, зрегестовано на картках обляти королівських і приватних актів, що містилися у фасцикулах, описано фізичний стан та зовнішній вигляд документів²⁷. Пізніше, у 1936–1938 рр., опрацьовано перемишльські гродські (№№ 134–260)²⁸, земські (№№ 1–24) та львівські гродські (№№ 1–4) фасцикули²⁹. Крім того, хронологічно упорядковано картотеки до всіх книг і фасцикулів перемишльського гродського суду³⁰.

З актових книг неопрацьованими залишилися перемишльські (414 томи)³¹ і пшеворські земські (47), жидачівські (209), теребовлянські (406), белзькі (843), буські (81) гродські і земські книги, підвоєводські і коробораційні акти (191), інші документи (4), а також фасцикули (834) – разом 3029 томів³². За підрахунками робота над їх опрацюванням тривала б ще принаймні 75 років³³.

Значних результатів досягнуто в інвентаризації та упорядкуванні документів міських і сільських громад Галичини, що надійшли до архіву у формі депозитів. Ще у 1901 р. здійснено інвентаризацію документів, надісланих магістратом Сокаля³⁴, а у 1905 р. – депозитів Стрия і Мостиськ³⁵. У 1914–1915 рр. упорядковано і скаталогізовано архівні документи 44 громад (Бабичі, Бжозів (Brzozów), Броди, Грималів, Золочів, Климківка (Klimkówka), Краковець, Крулік Волоський (Królik Wołoski), Липовець (Lipowiec), Макрополь, Немирів, Одрехова (Odrzechowa), Потелич, Рогатин, Рудавка (Rudawka), Сокаль, Стара Сіль, Сянок, Теребовля, Фірлеїв, Хирів, Яслиська (Jaśliska) та ін.), документи римо-католицької парафії в Новотанці (Nowotańiec), а також документи цехів (Бжозів, Дубецько) із загальною кількістю 1461 документ³⁶. У грудні 1919 – січні 1926 р. проведено інвентаризацію актових книг м. Белза (*Acta scabinalia i viceadvocatialia* (фасцикули I–XIII) за 1458–1799 рр., *Acta proconsularia et consularia* (фасцикули I–III) за 1595–1757 рр., *Acta officii compositi tam viceadvocatialis et scabinalis quam proconsularis et consularis* (фасцикул I) за 1661–1766 рр., *Dissoluta* (фасцикули I–IV) – зрегестовано 771 акт за 1542–1850 рр., *Varia* (фасцикул I) з XVIII ст.)³⁷, у квітні 1920 р. опрацьовано дві книги копій (XVIII ст.) міської громади Глинян³⁸ та один документ 1733 р. громади Перемишлян³⁹, у вересні 1920 – жовтні 1921 р. упорядковано судову книгу з XV ст. громади села Тшесьньова (Trzeźniów)⁴⁰, а в березні 1921 р. – документи домінії Лука (Łąka) Самбірського повіту⁴¹. Згодом у червні–серпні 1922 р. зінвен-

таризовано і упорядковано міські документи Самбора (2 пергаментні грамоти (1682 і 1726 рр.), 110 книг вйтівського (1488–1741 рр.) та бурмістерського (1582–1737 рр.) урядів, а також 105 окремих документів (1517–1820 рр.)⁴² та зрегестовано 259 актів (1454–1798 рр.) парафії Яворова⁴³, у серпні–листопаді 1925 р. – депозит Мостиськ (52 книги магістратського суду з 1822–1852/1853 рр.) і Дрогобича (157 книг лавничого (1543–1776 рр.) і раецького (1735–1866 рр.) урядів та 124 окремих документів за 1782–1877 рр.)⁴⁴. У 1928 р. зінвентаризовано архівні документи громад Кукізова (2 книги 1739–1809 рр. і 14 окремих документів 1801–1869 рр.), Рогатина (2 книги 1688–1728 рр.) і Войнилова (5 книг 1774–1795 рр.), а також укладено інвентар документів колишнього Крайового відділу, що стосувалися організації Крайових архівів городських і земських актів у Львові і Кракові⁴⁵.

До всіх опрацьованих архівних документів (2 пергаментні грамоти, 340 книг, 22 фасцикули, 848 інших документів)⁴⁶ укладені рукописні інвентарі, які мали стати основою для каталогу депозитів архіву. Невдодержано (у 1927–1930, 1933 рр.) передбачалося закінчення, редагування і остаточне опрацювання цього каталогу⁴⁷, однак до реалізації цього плану так і не дійшло – проект залишився у рукописному варіанті. На даний час він зберігається у ф. 145 (Земський архів у Львові) Центрального державного історичного архіву України у Львові⁴⁸.

У депозитах ґрунтових метрик колишньої Фінансової дирекції здійснено інвентаризацію і упорядкування додатково надісланих книг⁴⁹, а також проведено перевірку документів Францисканської метрики (182 податкових округів: VI–CLXXXVIII* включно), доповнено і виправлено інвентар⁵⁰. Проте згодом у 1926 р. виникла потреба нової інвентаризації Йосифінської метрики. У зв'язку з тим, що метрики передавалися до архіву у різний час, документи одного періоду і однієї громади, які раніше становили одну нерозривну цілісність, були розділені на дві окремі групи з окремою назвою: Йосифінська і додаткова Йосифінська метрика. Під час нової інвентаризації⁵¹ (червень–серпень 1926 р.) здійснено перевірку 7 циркулів (I–II, IV–VIII)⁵² – Бохня, Ясло, Новий Санч, Ряшів, Станіславів, Тарнів, Вадовичі із загальною чисельністю 2453 громади і фасцикулів відповідно, які згруповані під спільною назвою. Продовженню роботи перешкодило надходження зими (робота могла виконуватися тільки в архівному сховищі, тобто у теплу пору року). Натомість з метою укладення каталогу депозитів укладено картковий покажчик громад (циркули I, II, IV, VIII) за Йосифінською метрикою разом з відповідними їм назвами сигнатур Францисканської⁵³. У 1927–1928 рр. опрацьовано решту циркулів Йосифінської метрики (IX–X, XII–XIX)⁵⁴ – Бережани, Чортків, Львів, Перемишль, Самбір,

* Для позначення адміністративно-територіальних одиниць (циркулів) і податкових округів архівісти використовували римські цифри.

Сянок, Стрий, Тернопіль, Золочів, Жовква із загальною чисельністю 3069 громад і фасцикулів відповідно, а також укладено картковий каталог⁵⁵. У 1929 р. здійснено нову інвентаризацію деяких податкових округів Францисканської метрики з метою узгодження їх з циркулами Йосифінської метрики. Зокрема, було упорядковано 9 податкових округів (IX, XV, XXXIII, C, CXIII, CXXI, CLXVI, CLXVIII, CLXX) – Бохня, Бжеско (Brzesko), Добчиці (Dobczyce), Неполоміце (Niepołomice), Подгуже (Podgórze), Радлув (Radłów), Велічка (Wieliczka), Вісьніч (Wiśnicz), Войніч (Wojnicz) із загальною кількістю 303 громади і фасцикули відповідно⁵⁶. Аналогічно у 1931 р. опрацьовано 12 податкових округів⁵⁷ (XVII, XVIII, XXXVIII, XL, XLVII, LIV, LXX, CXLVII, CXLVIII, CLX, CLXXIII, CLXXXII) – Бжостек (Brzostek), Бжозув, Дукля, Фришлак (Fryszlak), Горлице (Gorlice) і Беч (Biecz), Ясло, Кросно, Стрий, Стрижув (Strzyżów), Тичин (Tuczyn), Заклічин (Zakliczyn), Жмігруд (Zmigrod)⁵⁸. У подальших планах роботи архіву була також остаточна перевірка в окремих податкових округах Фрацисканської метрики⁵⁹. Крім того, повністю завершено картковий показчик громад Йосифінської і Францисканської метрик, але для виправлення помилок у старих інвентарях потрібно було проаналізувати окремі фасцикули з контролем в деяких податкових округах⁶⁰. Опрацювання ґрунтових метрик продовжувалося також у 1936–1938 рр. Головну увагу приділялося новій інвентаризації книг Йосифінської метрики, яка передбачала більш наукове опрацювання документів (низький рівень попередньої інвентаризації був пов'язаний з тим, що вона здійснювалася в той час, коли книги ще не були упорядковані, а теоретичні відомості не давали достатньої основи для узагальнень⁶¹.

Роботи, які велися в архіві у сфері опрацювання документів, без сумніву, мали велике значення (через розкриття змісту книг у науковий обіг вводилася нова інформація, яка містилася в них) і по можливості їх варто було б продовжувати до цілковитого завершення. Однак план їх виконання, хоч і науково обґрунтований, був одностороннім стосовно архівних документів – через заглиблення в деталі було втрачено перспективу цілісності, що призвело до занедбання опрацювання показчика всіх книг (у цьому плані львівські архівісти поступалися своїм колегам із Кракова: Крайовий ґродських і земських актів і міський – Давніх Актів мали сучасні, виконані на високому рівні інвентарі, незамінні і досі для значної частини документів)⁶². Таким чином, інвентаризаційна робота, яка велася 54 роки, не дала навіть у загальних рисах відображення документального складу архіву, а укладені картотеки становили основу показчика заледве для половини актових книг (приблизно 40 %). А оскільки на виконання таких робіт потрібно було близько 120–130 років, то сам показчик був би готовий лише після 2000 року⁶³. За словами Є. Барвінського, показчик Земського архіву

складався з “кільканадцяти карток зеленкуватого кольору” і містив дуже сумарний перелік книг і фасцикулів⁶⁴. Унаслідок цього пошук книг на полицях здійснювався шляхом механічного перегляду написів на корінцях, які не завжди відповідали змісту книг. Процес пошуку ускладнював і той факт, що поділ і систематизація книг (як хронологічно, так і тематично) не були достатньо точними і детальними. Наприклад, серед актових книг гродських і земських судів (*libri inscriptionum, relationum, decretorum*) знаходилися книги коронного трибуналу, каптурових (*libri iudiciorum capturalium*), підкоморських (*acta succameralis, libri graniciales*), підвоєводських (*libri vicepalatinales*) і скарбових (*libri commissorialium fiscalium*) судів, комісій для розгляду справ державних маєтків (*libri iudicioni boni ordinis*), книги вищого суду німецького права у м. Сяноку, протоколи судових сесій тощо⁶⁵. Серед книг інших судів знаходилися також книги реєстрів поголового податку єврейської громади, подимного та мостового податків, книги ухвал⁶⁶. Варто зазначити також, що без уваги залишився такий важливий вид книг, як *Fasciculi copiarum*.

Крім книг в архіві зберігалось 947 тек “*Fasciculi*” (документи, що не були опрацьованими в томи, а складені у великі теки), де крім копій документів, було багато оригіналів. Під час упорядкування книг наприкінці XVIII ст. ці фасцикули трактувалися у найрізноманітніший спосіб: одні з них ділилися на види (серії): *inscriptionum, relationum, decretorum*, інші були без означення змісту, деякі містили документи, що були внесені до книг повністю, інші – документи, що були зазначені лише в книгах протоколів або ж не внесені до книг взагалі, одні були детально розписаними в книгах індексів, інші в індексах не розглядалися (містили матеріал, що не був вписаний до книг)⁶⁷. Ці фасцикули являлися певним чином регістратурою (діловодством) гродських і земських судів, одна частина якого складала додатковий комплекс до актових книг (т. зв. фасцикули індукованих документів), а інша (датована 1772–1784 рр.) – повністю окрему первісну регістратуру. До цієї категорії документів відносилися фасцикули з римською нумерацією, які містили документи періоду переходу від давнього польського судочинства до австрійського (т. зв. фасцикули неіндукованих документів) і жодного разу не опрацьовувалися⁶⁸. Зберігся детальний інвентарний опис цих фасцикулів⁶⁹. У комплексі цих документів зберігалися протоколи судових засідань, завдяки яким можна відтворити еволюцію судової процедури, а також мандати встановленого у 1774 р. Найвищого судового трибуналу (*Supremum Caesareo-Regium in Regnis Galiciae et Lodomeriae Supremum iustitiae Tribunal*) не лише в процесуальних справах, але й ті, які містили нормативні постанови⁷⁰.

Таким чином, одним з найнагальніших завдань архіву було визнано необхідність термінового опрацювання загального покажчика архіву.

За згодою Головного директора державних архівів з метою реалізації цього проекту було тимчасово зупинено роботу над регестуванням окремих документів, що містилися в книгах, і розпочато систематичну цілісну інвентаризацію архіву і опрацювання покажчика. Здійснювалася вона шляхом перегляду та ідентифікації самих актових книг. Фактично всю роботу довелося починати заново, оскільки весь підготовлений матеріал, зібраний протягом багатьох років, виявився непридатним (через неоднорідність опрацювання). У такий спосіб у 1933–1936 рр. працівниками архіву (Г. Полячківна, К. Малечинський і В. Гейнош) опрацьовано повністю інвентар *белзьких* гродських (т. 1–628, фасцикули індукованих (1–74) та неіндукованих (I–VIII) документів, індекси 1–492) і земських (т. 1–219, фасцикули індукованих (1–6) та неіндукованих (I–VI) документів, індекси 1–140), *буських* гродських (т. 1–80, фасцикули індукованих (1–5) та неіндукованих (I) документів, індекси 1–93) і земських (т. 1–2, індекс 1), *галицьких* гродських (т. 1–498, фасцикули неіндукованих документів (I–VI), індекси 1–396) і земських (т. 1–223, фасцикули не індукованих документів (I–VII), індекси 1–128), *жидачівських* гродських (т. 1–193, фасцикули індукованих (1–72) та неіндукованих (I) документів) і земських (т. 1–16, фасцикул 1, індекси 1–16), *львівських* гродських (т. 1–958, фасцикули індукованих (1–102) та неіндукованих (I–XXXI) документів, індекси 1–601) земських (1–313, фасцикули індукованих (1–6) та неіндукованих (I–XXI) документів, індекси 1–150), *перемиських* гродських (т. 1–1103, фасцикули індукованих (1–260) та неіндукованих (I–XXXI) документів, індекси 1–1326) і земських (т. 1–415, фасцикули індукованих (1–25) та неіндукованих (I–VIII) документів, індекси 1–372), *пшеворських* земських (т. 1–47, фасцикули індукованих (1–5) та неіндукованих (I) документів, індекси 1–45), *сяноцьких* гродських (т. 1–448, фасцикули індукованих (1–159) та неіндукованих (I–XVI) документів, індекси 1–469) і земських (1–69, фасцикули індукованих (1–10) та неіндукованих (I–XII) документів, індекси 1–63), *теребовлянських* гродських (т. 1–398, фасцикули індукованих (1–55) та неіндукованих (I–IV) документів, індекси 1–334) і земських (т. 1–7, фасцикули 1, індекси 1–6)⁷¹. Підготовлений загальний покажчик охоплював 12 опрацьованих томів і завдяки високому рівню виконання міг бути у будь-який момент опублікований⁷². На його основі були укладені сучасні описи архівних фондів Центрального державного історичного архіву України у Львові, а з картотек, складених при упорядкуванні актових книг і фасцикулів гродських і земських судів, а також укладенні іменних і предметних покажчиків, до них були сформовані окремі архівні справи⁷³. Лише у 1937 р. з'явився друкований покажчик архіву – *Каталог давніх судових книг Руського і Белзького воєводства, що зберігаються у Державному архіві у Львові*⁷⁴ (опрацьований С. Кутшебою Каталог Крайового архіву гродських і земських

актів у Кракові⁷⁵ був виданий на 30 років раніше (!)⁷⁶. У першій частині видання містився детальний перелік белзьких, буських, галицьких, жидачівських і теребовлянських судових гродських і земських книг і фасцикулів (номер, назва, хронологічні межі, кількість сторінок), а також загальний список всіх книг і фасцикулів відповідно до поділу на окремі види із зазначенням їх кількісного складу. Подання окремо переліку індексів, на думку автора, не було потрібним.

Таким чином, довготривала робота над опрацюванням архівних документів у Земському архіві у Львові принесла хоч і не такі, як очікувалося, однак все-таки результати у вигляді укладених картотек, покажчиків, індексів до книг тощо. Неузгодженість та нереальність пропонованих керівництвом архіву планів опрацювання документів уповільнювали темпи роботи та ефективність виконання. На цей процес також впливали великі обсяги архівних фондів, професійна підготовка та досвід архівного персоналу, напружений робочий графік та специфічні умови, в яких доводилося працювати. Серед досягнутих результатів слід виділити упорядкування актових книг гродських і земських судів та створення науково-довідкового апарату до них, реєстрування об'єктів львівських, галицьких і сяноцьких гродських і земських актів (регести опубліковані у виданні AGZ), упорядкування перемишльських гродських актів, проведення інвентаризації документів сільських і міських громад, а також книг поземельних кадастрів Галичини, укладення загального покажчика актових книг та документів архіву.

¹ *Врадій Н. Ф.* З історії виникнення архівів у м. Львові // Науково-інформаційний бюлетень архівного управління УРСР. – 1963. – № 4. – С. 11–16; *Доліновський В.* Організація та комплектування Бернардинського архіву у Львові (1784–1918 рр.) // Архіви України. – 2009. – № 5. – С. 68–78; *Його ж* Бернардинський архів у Львові (1784–1933): діяльність та формування архівних збірок // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. Серія книгознавства бібліотекознавства інформаційних технологій. – 2010. – Випуск 5. – С. 266–269; *Сварник І. І.* Скарбниця нашої історії. До 200-річчя Центрального державного історичного архіву УРСР у м. Львові // Жовтень. – 1985. – № 1. – С. 84–87; *Dąbkowski P.* Krajowe archiwum akt grodzkich i ziemskich we Lwowie // *Pokłosie z dwudziestu lat pracy naukowej. Zebrane 1897–1917.* – Lwów, 1917. – S. 61–67. *Його ж.* Archiwum krajowe akt grodzkich i ziemskich // Там само. – S. 67–72; *Kutrzeba S.* Historia źródeł dawnego prawa polskiego. – Т. II. – Lwów-Warszawa-Kraków, 1926. – 462 s.; *Nowacki R.* Archiwum Krajowe Akt Grodzkich i Ziemskich we Lwowie w latach 1879–1933 // *Rocznik Lwowski.* – 2003. – S. 67–82; *Ptaszycki S.* Encyklopedia nauk pomocniczych historii i literatury polskiej. – Cześć I. – Lublin, 1921. – 283 s.; *Schneider A.* Archiwa // *Encyklopedia do krajoznawstwa Galicyi.* – Lwów, 1871. – Т. 1. – S. 146–150; *Sochaniewicz S.* Archiwum krajowe aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie. – Lwów, 1912. – 56 s.

² *Ciara S.* Życie codzienne i niecodzienne archiwistów Archiwum Bernardyńskiego we Lwowie w dobie autonomii Galicji // *Wielokulturowe środowisko*

historyczne Lwowa w XIX i XX w. / За ред. Леоніда Зашкільняка і Єжи Матерніцького. – Львів–Жешув, 2006. – Т. IV. – S. 42–49; *Ciara S.* Archiwa galicyjskie w dobie autonomii na drodze modernizacji (na tle dziejów historiografii polskiej) // *Kwartalnik historyczny*. – Rocznik CXVI. – 2009. – № 2. – S. 35–50.

³ *Zaleska-Barczewska A.* Działalność naukowa i wydawnicza Archiwum we Lwowie za czasów dyrekcji Oswalda M. Balzera (1891–1933). Praca magisterska napisana na UMK w Toruniu pod kierunkiem prof. H. Robótki. – Toruń, 2004. – S. 17–25; *Nowacki R.* Oswald Balzer (1858–1933). – Opole, 1998. – S. 194–197.

⁴ Archiwum Ziemskie we Lwowie w latach 1920–1926 // *Archeion*. – 1928. – Т. 3. – S. 186–187; *Matczak-Gadkowska I.* Archiwa Państwowe w II Rzeczypospolitej. – Poznań, 2006. – S. 283–306.

⁵ *Доліновський В.* Організація та комплектування Бернардинського архіву у Львові ... – С. 69.

⁶ *Nowacki R.* Archiwum Krajowe Akt Grodzkich i Ziemskich we Lwowie ... – S. 68.

⁷ Центральний державний історичний архів України, м. Львів (далі – ЦДАЛ України), ф. 776 (Державний архів у Львові), оп. 1, спр. 18, арк. 5.

⁸ ЦДАЛ України, ф. 145 (Земський архів у Львові), оп. 1, спр. 4, арк. 3, 8 зв.

⁹ ЦДАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 5, арк. 2 зв.–4.

¹⁰ ЦДАЛ України, ф. 776, оп. 1, спр. 18, арк. 6.

¹¹ *Nowacki R.* Oswald Balzer ... – S. 194.

¹² ЦДАЛ України, ф. 776, оп. 1, спр. 18, арк. 6–7.

¹³ ЦДАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 18, арк. 2; спр. 48, арк. 1 зв.; ф. 776, оп. 1, спр. 18, арк. 8; *Ciara S.* Życie codzienne i niecodzienne archiwistów Archiwum Bernardyńskiego we Lwowie ... – S. 44.

¹⁴ *Zaleska-Barczewska A.* Działalność naukowa i wydawnicza Archiwum we Lwowie ... – S. 14–15; *Nowacki R.* ... – S. 194.

¹⁵ Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum t. zw. Bernardyńskiego we Lwowie – Т. X: Spis oblat zawartych w aktach grodu i ziemstwa lwowskiego / [wydał X. Liske]. – 1884. – VI, 543 s.

¹⁶ ЦДАЛ України, ф. 776, оп. 1, спр. 18, арк. 9.

¹⁷ ЦДАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 18, арк. 2 зв.

¹⁸ ЦДАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 34, арк. 1, 5; спр. 35, арк. 1, 2; спр. 37, арк. 2, 5; спр. 38, арк. 1; спр. 39, арк. 3; спр. 41, арк. 1; спр. 46, арк. 2; спр. 50, арк. 20, 22–22 зв.; 51, арк. 1–6, 8–10; спр. 55, арк. 1 зв.

¹⁹ ЦДАЛ України, ф. 776, оп. 1, спр. 18, арк. 10.

²⁰ ЦДАЛ України, ф. 776, оп. 1, спр. 89, арк. 4.

²¹ *S. Ciara.* Życie codzienne i niecodzienne archiwistów Archiwum Bernardyńskiego we Lwowie ... – S. 44–45.

²² ЦДАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 36, арк. 1; спр. 37, арк. 2; спр. 40, арк. 3; спр. 41, арк. 1; спр. 42, арк. 1; спр. 43, арк. 3; спр. 46, арк. 1, 2; спр. 160, арк. 1–10.

²³ ЦДАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 48, арк. 1 зв., 4, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25; спр. 49, арк. 1, 3, 5, 7, 19, 11, 13, 15, 17, 18, 20, 22; спр. 50, арк. 1, 3, 5, 7, 9, 11, 15, 16, 18, 20, 22; спр. 51, арк. 1–10, 12; спр. 52, арк. 1–5, 7, 9–12, 14; спр. 53, арк. 1–6, 8, 12; спр. 54, арк. 1–6, 14; спр. 55, арк. 1; спр. 87, арк. 23; спр. 160, арк. 10–31; Archiwum Ziemskie we Lwowie w latach 1920–1926 // *Archeion*. – 1928. – Т. 3. – S. 186.

²⁴ Там само, спр. 56, арк. 1, 3–5; спр. 87, арк. 23; спр. 160, арк. 31–33; Sprawozdanie z działalności Archiwów Państwowych / pod redakcją W. Łopacińskiego. Rok 1927 // Archeion. – 1929. – Т. 5. – Dział urzędowy. – S. 41.

²⁵ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 54, арк. 12

²⁶ Там само, ф. 145, оп. 1, спр. 18, арк. 2 зв.–3.

²⁷ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 57, арк. 4–6; спр. 59, арк. 1–4, 6; спр. 60, арк. 1–5; спр. 61, арк. 1–5 зв.; спр. 62, арк. 2–3, 5–5 зв.; спр. 87, арк. 23; спр. 160, арк. 33 зв.–35 зв.; ф. 776, оп. 1, спр. 33, арк. 8; спр. 35, арк. 1, 3–4; Sprawozdanie z działalności Archiwów Państwowych / pod redakcją W. Łopacińskiego. Rok 1928 // Archeion. – 1930. – Т. 6–7. – Dział urzędowy. – S. 26–27; Sprawozdanie ... Rok 1929 // Archeion. – 1930. – Т. 6–7. – Dział urzędowy. – S. 85–86; Sprawozdanie ... Rok 1930 // Archeion. – 1931. – Т. 9. – Dział urzędowy. – S. 46–47; Sprawozdanie ... Rok 1931 // Archeion. – 1932. – Т. 10. Dział urzędowy. S. 15–16; Sprawozdanie ... Rok 1932 // Archeion. – 1933. – Т. 11. – Dział urzędowy. – S. 112.

²⁸ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 160, арк. 35 зв.–37 зв.; Sprawozdanie z działalności Archiwów Państwowych / oprac. A. Rybarski. Rok 1936 // Archeion. – 1937–1938. – Т. 15. – Dział urzędowy. – S. 168; Sprawozdanie ... Rok 1937 // Archeion. – 1937–1938. – Т. 16. – Dział urzędowy. – S. 169.

²⁹ ЦДІАЛ України, ф. 776, оп. 1, спр. 39, арк. 2; спр. 41, арк. 1; спр. 42, арк. 1.

³⁰ ЦДІАЛ України, ф. 776, оп. 1, спр. 42, арк. 1.

³¹ Хоча у звітах архіву за 1899–1900 рр. є інформація про опрацювання 77 перемишльських земських книг (ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 34, арк. 1, 5; спр. 35, арк. 2).

³² ЦДІАЛ України, ф. 776, оп. 1, спр. 18, арк. 12.

³³ ЦДІАЛ України, ф. 776, оп. 1, спр. 33, арк. 6.

³⁴ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 36, арк. 1.

³⁵ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 40, арк. 1, 3.

³⁶ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 43, арк. 3; спр. 44, арк. 1.

³⁷ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 48, арк. 1 зв., 4, 7, 9; спр. 51, арк. 11, 12; спр. 52, арк. 1–2, 5–6, 10, 14; спр. 53, арк. 1–2, 4–5, 12; спр. 54, арк. 1, 14; спр. 55, арк. 1–1 зв.; спр. 87, арк. 23.

³⁸ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 48, арк. 9, спр. 55, арк. 1 зв., спр. 87, арк. 23.

³⁹ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 55, арк. 1 зв., спр. 87, арк. 23.

⁴⁰ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 48, арк. 17, 19, 21, 25; спр. 49, арк. 1, 3, 11, 13, 15, 17, 18.

⁴¹ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 49, арк. 5.

⁴² ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 50, арк. 11, 15 зв., спр. 55, арк. 1 зв., спр. 87, арк. 23.

⁴³ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 50, арк. 18., спр. 55, арк. 1 зв., спр. 87, арк. 23.

⁴⁴ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 53, арк. 8–11; спр. 55, арк. 1 зв.; спр. 87, арк. 23

⁴⁵ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 57, арк. 1, 3–4, 6 зв.; спр. 87, арк. 23; Sprawozdanie z działalności Archiwów Państwowych / pod redakcją W. Łopacińskiego. Rok 1928 // Archeion. – 1930. – Т. 6–7. – Dział urzędowy. – S. 39.

⁴⁶ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 55, арк. 1 зв.; спр. 87, арк. 23 зв.; Archiwum Ziemskie we Lwowie w latach 1920–1926 // Archeion. – 1928. – Т. 3. – S. 187.

⁴⁷ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 54, арк. 15; спр. 56, арк. 6 зв.; спр. 57, арк. 7 зв.; спр. 59, арк. 8 зв.; спр. 63, арк. 1 зв.

⁴⁸ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 93, 213 арк.

⁴⁹ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 50, арк. 18, 20; спр. 53, арк. 8.

⁵⁰ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 52, арк. 10–12; спр. 55, арк. 1 зв.; Archiwum Ziemskie we Lwowie w latach 1920–1926 // Archeion. – 1928. – Т. 3. – S. 187.

⁵¹ В основному цю роботу почергово виконували двоє працівників – один аналізував зміст фасцикулу, інший вів ректифікацію в інвентарі (ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, Спр. 18, арк. 3).

⁵² Документи III циркулу не потрапили до архіву.

⁵³ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 54, арк. 6–11, 14–14 зв.

⁵⁴ Документи XI циркулу не потрапили до архіву.

⁵⁵ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 56, арк. 1–4, 5 зв.; спр. 57, арк. 4–6 зв.; Sprawozdanie z działalności Archiwów Państwowych / pod redakcją W. Łoracińskiego. Rok 1927 // Archeion. – 1929. – Т. 5. – Dział urzędowy. – S. 41–42; Sprawozdanie ... Rok 1928 // Archeion. – 1930. – Т. 6–7. – Dział urzędowy. – S. 27.

⁵⁶ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 59, арк. 1–4, 6 зв.; Sprawozdanie ... Rok 1929 // Archeion. – 1930. – Т. 6–7. – Dział urzędowy. – S. 86–87.

⁵⁷ За іншими даними 14 округів (ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 61, арк. 2).

⁵⁸ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 61, арк. 5 зв.; Sprawozdanie ... Rok 1931 // Archeion. – 1932. – Т. 10. – Dział urzędowy. – S. 16.

⁵⁹ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 63, арк. 1 зв.

⁶⁰ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 18, арк. 3. *Картотеки див.*: ф. 145, оп. 1, спр. 220–226.

⁶¹ ЦДІАЛ України, ф. 776, оп. 1, спр. 39, арк. 2–3; спр. 41, арк. 2; спр. 42, арк. 1.

⁶² *Ciara S. Archiwa galicyjskie w dobie autonomii na drodze modernizacji ...* – S. 47.

⁶³ ЦДІАЛ України, ф. 776, оп. 1, спр. 18, арк. 13.

⁶⁴ *Ciara S. Życie codzienne i niecodzienne archiwistów Archiwum Bernardyńskiego we Lwowie ...* – S. 44; *Ciara S. Archiwa galicyjskie w dobie autonomii na drodze modernizacji ...* – S. 48.

⁶⁵ *Купчинський О.* Земські і городські судово-адміністративні документальні фонди Львова. – К., 1998. – С. 30–33.

⁶⁶ ЦДІАЛ України, ф. 776, оп. 1, спр. 18, арк. 14.

⁶⁷ ЦДІАЛ України, ф. 776, оп. 1, спр. 18, арк. 15.

⁶⁸ Особливої цінності ці документи набули після того як у 1927 р. згорів Архів міністерства юстиції у Відні, в якому зберігалися основні документи до історії організації судочинства цього періоду.

⁶⁹ ЦДІАЛ України, ф. 145, оп. 1, спр. 166, 18 арк.

⁷⁰ ЦДІАЛ України, ф. 776, оп. 1, спр. 18, арк. 33–34; спр. 33, арк. 7.

⁷¹ ЦДІАЛ України, ф. 776, оп. 1, спр. 33, арк. 6–7, 44, 48, 63; спр. 35, арк. 1–2, 6; спр. 36, арк. 2, 23, 26, 29, 32; спр. 37, арк. 2, 3, 64, 68, 73, 80, 94, 95, 100–102, 107–109; Sprawozdanie z działalności Archiwów Państwowych / oprac. A. Rybarski. Lata 1933 i 1934 // Archeion. – 1935. – Т. 13. – Dział urzędowy. –

S. 207; Sprawozdanie ... Rok 1935 // Archeion. – 1936. – Т. 14. – Dział urzędowy. – S. 117–118; Sprawozdanie ... Rok 1936 // Archeion. – 1937–1938. – Т. 15. – Dział urzędowy. – S. 168.

⁷² ЦДІАЛ України, ф. 776, оп. 1, спр. 41, арк. 1; Sprawozdanie ... Rok 1936 // Archeion. – 1937–1938. – Т. 15. – Dział urzędowy. – S. 168.

⁷³ ЦДІАЛ України, ф. 1 (Белзький гродський суд), оп. 4, спр. 492; ф. 2 (Белзький земський суд), оп. 4, спр. 142; ф. 3 (Буський гродський суд), оп. 4, спр. 94; ф. 6 (Галицький земський суд), оп. 3, спр. 129; ф. 8 (Жидачівський земський суд), оп. 3, спр. 11; ф. 9 (Львівський гродський суд), оп. 4, спр. 604; ф. 10 (Львівський земський суд), оп. 4, спр. 151; ф. 12 (Перевоцький земський суд), оп. 4, спр. 46; ф. 13 (Перемишльський гродський суд), оп. 4, спр. 1327; ф. 14 (Перемишльський земський суд), оп. 4, спр. 373; ф. 15 (Сяноцький гродський суд), оп. 4, спр. 470; ф. 17 (Теребовлянський гродський суд), оп. 4, спр. 335; ф. 145, оп. 1, спр. 69, 156, 157, 162, 167–219, 267.

⁷⁴ *Dąbkowski P.* Katalog dawnych aktów sądowych polskich województwa ruskiego i belzkiego przechowywanych w Archiwum Państwowym we Lwowie. – Część I. – Studia nad historią prawa polskiego imienia Oswalda Balzera. – Tom XVII. – Zeszyt I. – Lwów, 1937. – Str. V, 220; Рецензію на працю див.: *Kaczmarczyk K.* Dąbkowski Przemysław. Katalog dawnych aktów sądowych polskich województwa ruskiego i belzkiego przechowywanych w Archiwum Państwowym we Lwowie. Część I. Studia nad historią prawa polskiego imienia Oswalda Balzera. Tom XVII. Zeszyt I. Lwów, 1937. Str. V, 220 // Archeion. – 1938–1939. – Т. 16. – S. 106–112.

⁷⁵ *Kutrzeba S.* Katalog Krajowego Archiwum Akt Grodzkich i Ziemskich w Krakowie (TeKa Grona konserwatorów Galicji Zachodniej. T. III). – Kraków, 1909. – Str. IV, 266.

⁷⁶ *Ciara S.* Życie codzienne i niecodzienne archiwistów Archiwum Bernardyńskiego we Lwowie ... – S. 44.

Исследован процесс обработки документов в архиве, в частности особенности, основные принципы и направления работ по обработке, а также этапы их исполнения. Охарактеризовано состояние обработки документов. Пристальное внимание уделено подготовке общего указателя архивных документов и актовых книг.

Ключевые слова: Земский (Бернардинский) архив; обработка архивных документов; составление; инвентаризация; научно-справочный аппарат; указатель.

The author researches the processing of the documents in the archives, especially the features, the main principles and directions of the activities in the processing, as well as the stages of their fulfillment. There is characterized the status of the processing of the document collections of the archives in the article. The main attention is given to the preparation of the directory of the archival documents and registry books.

Keywords: County (Bernardine) Archives; the processing of the archival documents; the arrangement; the inventory; the scientific and informational apparatus, the directory.